

Aorttaläpän asennus (perkutaaninen), TAVI

Tämän ohjeen tarkoituksena on kertoa TAVI-toimenpiteestä, toimenpiteeseen valmistautumisesta sekä siitä toipumisesta. Pyydämme sinua toimimaan ohjeen mukaan.

TAVI-toimenpide (Aorttaläpän asennus, Transcatheter Aortic Valve Implantation)

TAVI- toimenpide tarkoittaa verisuoniteitse tehtävää toimenpidettä, jossa ahtautuneen aorttaläpän tilalle asennetaan katetrin avulla uusi toimiva aorttaläppäproteesi. Läppäproteesi on tehty ompelemalla sian tai naudan sydänpussikudoksesta valmistettu bioläppä metalliverkkoon. Metalliverkon tehtävänä on ankkuroida läppäproteesi paikoilleen. Metalliverkko on puristettu muovikatetrin sisään, jolloin se on mahdollista kuljettaa verisuonia pitkin paikoilleen. Oma aorttaläppäsi jää metalliverkon ja aortan seinämän väliin. Toimenpide tehdään joko reisivaltimon, solisvaltimon, sydämen kärjen tai aortan kautta. Yli 90% toimenpiteistä tehdään reisivaltimon kautta.

Valmistautuminen ennen sairaalaan tuloa

Perussairauksien tulee olla hoitotasapainossa ennen toimenpidettä. Diabeetikoilla hyvä sokeritasapaino edesauttaa haavan paranemista. Liikuntaa voi harrastaa toimenpidettä edeltävästi voinnin mukaan, sillä hyvä yleiskunto nopeuttaa toipumista. Erityisen rasittavista ponnisteluista on syytä kuitenkin pidättäytyä ennen toimenpidettä.

Nivusalueen ihon tulee olla kunnossa ennen toimenpidettä toimenpidealueen infektioriskin vuoksi. Mikäli nivusalueen ihosta on tulehtuneita haavoja, täytyy niiden parantua ennen toimenpidettä.

Hampaiden ja suun terveyden tulee olla hyvässä kunnossa ennen toimenpidettä. Ien- tai hammastulehduksessa bakteeri voi päästä verenkiertoon ja suurentaa katetriläpän infektioriskiä. Mikäli edellisestä hammastarkastuksesta on aikaa, tulee hammaslääkärissä käydä ennen toimenpidettä.

Päihteiden käyttö tulee lopettaa ennen toimenpidettä. Runsas alkoholinkäyttö voi aiheuttaa toimenpiteen peruuntumisen, sekavuutta tai pidentää toimenpiteestä toipumista. Tupakoinnista saattaa seurata toimenpiteen jälkeen liman nousua hengitysteihin ja se vaikeuttaa hengitystä ja toipumista.

Lääkäri on tarkastanut käytössäsi olevat lääkkeet. Saat niistä henkilökohtaisen ohjeen kutsukirjeen mukana. Ennen toimenpidettä ota lääkkeet saamiesi ohjeiden mukaan.

Valmistautuminen toimenpiteeseen

Sairaalassa sinua hoidetaan Sydänkeskuksen eri osastoilla. Toimenpidettä edeltävästi sinulta otetaan sydänfilmi ja verinäytteitä. Hoitaja haastattelee sinut ja kertoo samalla toimenpiteestä. Hänen kanssaan käynte läpi toimenpiteen kulkua ja sinua askarruttavia asioita.

Toimenpiteeseen valmistelut

- Toimenpidettä edeltävänä iltana sinun tulee käydä suihkussa.
- Puolen yön jälkeen sinun tulee olla syömättä ja juomatta.

Aamulla sairaalassa

- Ihokarvat poistetaan toimenpidealueelta.
- Hoitaja antaa sinulle tarvittaessa esilääkkeen.
- Sinulle laitetaan tarvittaessa virtsaamista varten kestopatetti.

Toimenpiteen kulku

Toimenpide tehdään sydäntoimenpideosastolla paikallispuudutuksessa, vain poikkeustapauksissa toimenpiteessä tarvitaan nukutusta. Toimenpide tehdään yleensä nivus- ja rannevaltimoiden kautta. Tarvittaessa sinulle laitetaan myös väliaikainen tahdistin kaulalaskimon kautta.

Toimenpiteessä katetriläppä viedään valtimoteitse aortan tyveen, oman kalkkeutuneen läpän sisään. Katetriläpän paikka tarkistetaan röntgenlöpivalaisulaitteilla ja läppä avataan paikalleen, jolloin läpän metalliverkko ankkuroi läpän oikeaan paikkaan aortan tyveen. Tämän jälkeen viejäkatetri vedetään ulos valtimosta ja valtimoiden punktiokohdat suljetaan erityisillä sulkulaitteilla.

Toimenpide kestää noin 2–3 tuntia. Toimenpiteen jälkeen sinut siirretään toimenpideyksikön heräämöhön ja siitä edelleen voinnin mukaan vuodeosastolle tai sydänvalvontaan vuodeosastolle. Sydämen rytmiä seurataan toimenpiteen jälkeen telemetrialaitteella, josta nähdään mahdolliset rytmisissä tapahtuvat poikkeamat hoitajakson aikana.

Kun voitisi on hyvä, saat syötävää ja viimeistään toimenpideiltana pääset liikkeelle.

Toipuminen sairaalassa

Toimenpiteen jälkeinen yö sinua hoidetaan sydänvuodeosastolla tai sydänvalvonnassa sydämen rytmiä ja toipumista seuraten.

Varhainen liikkeelle lähteminen on tärkeää toipumisen kannalta. Alussa kuntoutumisesi tukena ovat tarvittaessa hoitajat ja fysioterapeutti. Toimenpiteen jälkeinen kuntoutuminen on yksilöllistä. Siihen vaikuttavat mahdolliset perussairautesi, toimenpiteen aikainen ja sen jälkeinen voitisi.

Toimenpiteen jälkeen ei yleensä esiinny kipua, mutta jos sitä ilmenee, saat kipulääkkeitä tarpeen mukaan. Suihkuun voit mennä toimenpiteen jälkeisenä päivänä, mikäli voitisi sen sallii.

Kotiutuminen tapahtuu yleensä 1–2 päivän kuluttua toimenpiteestä. Jatkohoito-ohjeet saat kotiutuessasi. Sinulle annetaan jälkikontrolliaika sydänlääkärille noin kolmen kuukauden kuluttua toimenpiteestä.

Toimenpiteeseen liittyvät riskit

Yleisimpiä toimenpiteen jälkeisiä ongelmia ovat punktiokohtien vuodot. Nämä hoidetaan painamalla nivustaivetta tai tarvittaessa ylimääräisin ompelein. Harvinaisessa tapauksessa punktiokohdat joudutaan sulkemaan kirurgisesti. Myös sydämen sähköisen toiminnan johtumishäiriöt ovat mahdollisia ja silloin sinulle asennetaan pysyvä tahdistin, yleensä samalla hoitojaksolla. Toimenpiteeseen liittyvät vakavammat haittavaikutukset, kuten halvausoireet, aortan repeäminen, läpän irtoaminen, veren kerääntyminen sydänpussiin tai sepelvaltimoiden tukkeutuminen ovat harvinaisia.

Toipuminen kotona

Toimenpiteen jälkeen sinun on hyvä syödä säännöllisesti ja terveellisesti. Ruokahalu voi vaihdella toipumisen mukaan. Hyvä ravitsemustilanne edistää haavan paranemista ja yleiskunnon kohenemista.

TAVI-toimenpiteen tarkoituksena on kohentaa suoritus- ja toimintakykyä sekä parantaa elämänlaatua. Aorttaläppäsairauden vuoksi jaksaminen on usein heikentynyt. Toimenpiteen jälkeen toipuminen ja kunto kohenevat vähitellen. Kotioloihin palatessasi huomaat, että kunto ei ole vielä hyvä ja jaksat vähitellen enemmän. Heti kotiutumisen jälkeen voit aloittaa kevyet kotityöt. Lisäksi rauhallinen kävely on sopivaa liikuntaa. Aloita tekemällä lyhyitä kävelylenkkejä useita kertoja päivässä, lisää matkan pituutta asteittain voinnin mukaan. Pieni hengästyminen on sallittua, mutta mikäli sinulle tulee oireita, kuten rintakipua tai hengenahdistusta, kannattaa rasitusta vähentää. Kuntoutuminen lähtee sinun omasta aktiivisuudestasi ja halustasi toipua. Toipumisen edetessä voit monipuolistaa liikuntaa. Fysioterapeutti antaa sinulle ohjeita liikkumisesta ennen kotiutumista.

Alkoholin ja tupakan käyttö ei ole koskaan suositeltavaa sydänpotilaalle. Päihteet lisäävät tapaturmariskiä. Alkoholi voi heikentää sydänlihaksen supistumista ja se voi vahvistaa tai heikentää lääkkeiden tehoa.

Lääkäri määrää sinulle sopivan lääkityksen toimenpiteen jälkeen. On tärkeää, että noudatat saamiasi ohjeita. Luontaistuotteiden sopivuudesta on hyvä keskustella lääkärin kanssa.

Autolla ajokielto on kaksi viikkoa.

Haavoja on hyvä suihkuttaa päivittäin. Niitä ei tarvitse suojata, jos ne eivät eritä. Haavoja kannattaa tarkkailla seuraamalla punoitusta, kuumotusta tai eritystä. Jos haavoissa ilmenee

kuumotusta, turvotusta tai punoitusta, jotain muuta erityistä tai yleisvointisi heikkenee nopeasti, ota ensisijaisesti yhteyttä Sydänkeskuksen sairaanhoitajaan tai hakeudu päivystykseen.

[Sydänsairaudet.fi](https://www.sydankeskus.fi/sydansairaudet) tarjoaa tietoa aikuisten sydänsairauksista, niiden hoidosta sekä ennaltaehkäisystä.